

Dr. Helmutas Šabasevičius

Menotyrininkas, humanitarinių mokslų daktaras. Lietuvos kultūros tyrimų instituto vyresnysis mokslo darbuotojas, Vilniaus dailės akademijos docentas. Tyrinėja Lietuvos teatro, dailės, scenografijos, choreografijos istoriją, XIX a. vaizdų kultūrą, teatro ir dailės ryšius. Šiais klausimais Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbęs mokslinių ir populiariųjų straipsnių, skaitęs pranešimų konferencijose Lietuvoje ir užsienyje. Meno kultūros žurnalo „Krantai“ vyriausiasis redaktorius. 2017 m. apdovanotas Lietuvos vyriausybės kultūros ir meno premija, 2019 m. – Lenkijos respublikos Auksiniu kryžiumi už nuopelnus plėtojant lenkų ir lietuvių kultūrinį bendradarbiavimą, taip pat pelnė Lietuvos teatro sąjungos apdovanojimą už indėlį į teatrinės praeities ir dabarties diskursą.

Baletas ir jo įvaizdžio kaita XX a. Lietuvos visuomenėje

Baletas Lietuvos profesionaliojoje Lietuvos kultūroje pradėjo tvirtintis XX a. trečiojo dešimtmečio viduryje ir iš pat pradžių buvo sutiktas atsargiai – kaip kūrybos forma, svetima lietuvių meninei savimonei. Kadangi kuriant Lietuvos baletą dalyvavo nemažai rusų menininkų, po kurio laiko pasirodė publikacijų, abejojančių atvykėlių baletu artistų lojalumu jaunai Lietuvos valstybei, rūpesčiu jos kultūrine tapatybe. Tačiau 1935 metais įvykus Lietuvos baletu trupės gastrolėms Monte Karle ir Londone suvokta, kad baletas gali būti ir paveiki valstybės reprezentacijos priemone, tad abejojančių baletu reikšme nebeliko. Ankstyvuojanti sovietmečio laikotarpiu baletu menas Lietuvoje buvo vertinamas ir kaip ideologinės propagandos priemonė, o XX a. devintajame dešimtmetyje ši teatro sritis tapo ir įdomių choreografinių, muzikinių ir scenografinių eksperimentų vieta. Toks baletu įvaizdis išliko ir atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Tuo pat metu baletas suvokiamas kaip viena iš klasikinio paveldo formų, ir tokia jo samprata iki šiol dažnai naudojama kaip komunikacinis naratyvas socialiniuose, kultūriniuose, rinkodaros ir reklamos kontekstuose.

Ballet and the transformation of its image in the 20th century in Lithuanian society

Ballet began to establish itself in Lithuanian professional Lithuanian culture in the 20th century. In the middle of the 1930s and from the very beginning, it was met with caution - as a creative form, foreign to Lithuanian artistic self-awareness. As a number of Russian artists took part in the creation of the Lithuanian Ballet, after a while publications appeared that doubted the loyalty of the newcomers to the young Lithuanian state and their concern for its cultural identity. However, after the Lithuanian ballet troupe's tours in Monte Carlo and London in 1935, it was realized that ballet could be an influential mean of state representation, so there were no longer any doubts about the meaning of ballet. In the early Soviet period, ballet art in Lithuania was also valued as a mean of ideological propaganda. In

the 1980s, this area of theatre also became a place of interesting choreographic, musical and scenographic experiments. This image of ballet remained even after the restoration of Lithuania's independence. At the same time, ballet is perceived as one of the forms of classical heritage, and such a concept is still often used as a communicative narrative in social, cultural, marketing and advertising contexts.